

«St. Olav utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Oppsigelser må være eksp. i hende seinest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, er åpen hver dag kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Ronald Fangen. — Utsyn. Valgene i Frankrike. — Katolikken i England og Polen knytter vennskapsbånd. I kikkerten. — Fra misjonsmarken. — Katolsk ungdomsherberger. — Her hjemme. — Og derute.

IN MEMORIAM

Ronald Fangen

Av Sigrid Undset.

Alle kristne, uten hensyn til bekjennelse, i Norge og langt utover landets grenser, kan møtes i sorgen over Ronald Fangen.

Ikke aldeles uforskyldt hadde store deler av kristenfolket i Norge fått ord på seg for å være uintelligent, — ikke uforskyldt, for i flere generasjoner har de vekkelsesbevegelser som gikk over folket, appellert til alle mulige andre sjelsevner enn intellektet. Følelsesbetonede eller stemningsbevegede, hadde de ofte en likefram mistillit til den menneskelige intelligens, — som om ikke den nettopp var Guds ypperste gave til mennesket, det organ hvormed vi skulle fatte, at Han har satt et skille mellom oss og alle de andre levende skapninger, skapt oss i sitt bilde. Også det organ hvormed vi skulle fatte at vi selv har skilt oss fra Ham, syndet mot Ham, ikke evner å frelse oss selv, men må søke vår redning hos den som nektet oss dyrenes trygge instinkt for artsriktig liv og selvbevaring, men ga oss sin egen Sønn til Frelser. — Ulykkeligvis førte denne intelligensfiendtlige kristendommen ofte til at ungdom som ikke kunne unngå å skjønne, den var vel begavet, fikk en forestilling om at de hadde ikke bruk for kristendommen, siden den ikke talte slik så de kunne skjønne den, og ofte henfalt sånne unge til en vrangforestilling om at de hadde noe annet enn Gud å takke for det, hvis de var blitt utstyrt med en hjerne som var noe bedre enn folks flest.

Da Ronald Fangen som pur ung begynte sin bane som essayist og romanforfatter var det især det intellektuelle preg hans forfatterskap hadde som vakte oppmerksomhet. Hos de mennesker han skrev om er det tankelivet som behersker følelseslivet, eller det er først ved å tenke saken igjennom at de løser de konflikter som følelser og lidenskaper har ført

dem opp i, at de finner en slags fred, om ikke annet så den som en oppnår ved å skjønne, hvorfor det måtte gå som det gikk, og hvorfor en skuslet bort lykken for seg selv eller andre. Gjennom en rekke av hans bøker går en voksende erkjennelse av menneskelig utilfredsstillet lengsel etter svar på alle de spørsmålene vi tørner opp imot — hvorfor kan vi så lite med å skape lykke og føle virkelig lykke, hvorfor blir vi oftest en dag utilfredse med vår egen tilfredshet? —

Han fant det svaret som andre har funnet før ham — vårt hjerte er urolig inntil det finner hvile i Gud, fordi Han skapte oss for samfunnet med seg. Vår intellekt kan ikke leve av seg selv, fordi den er det organ hvormed vi skulle leve og nære oss av den som skapte oss. Den skulle åpne vår ånds øyne både for lyset fra oven og for alle de stengsler og hindringer som vi, forsetlig og uforsetlig, bygger mellom oss og det. I erkjennelsen av menneskeåndens veldige evner og enda veldigere utilstrekkelighet er det at mennesker med en viss åndelig konstitusjon, — som Vår Herre har konstituert slik — blir grepet av den usigelige takknemlighet og tillit til Jesus Kristus, som er Frelseren for alle, både intelligensmennesker og følelsesmennesker.

Takknemlighet og kjærlighet til Kristus ble den bærende kraft i Ronald Fangens liv. Han bekjente Kristus, men når noen taler om bekjennermot, så tror jeg aldri han tenkte på at det var noe motig å si det som han visste: det er en vidunderlig lykke å tro på Ham. Gleden i Gud gjorde ham romslig i sinnet, vennsæl, livsvarm, — et varmt, klokt og elskverdig menneske hadde han alltid vært, glad i å treffe venner, glad i alle som stod ham nær. Nåden forandrer ikke naturen, den fullkommengjør

UTSYN

Valgene i Frankrike.

1. Omkring forfatningsvalget.

Avstemningen om det forfatningsforslag som nylig er blitt fremlagt for det franske folk, ble imøtsett med spenning og interesse verden over. Den alminnelige mening både i Frankrike og utlandet var at forslaget antagelig ville få flertall, og det kom derfor som en overraskelse på de fleste da forfatningen ble forkastet med 55 mot 45 % av stemmene. La oss se litt nærmere på forslaget og bakgrunnen for valget.

Forfatningsforslaget er et utarbeidet dokument, altfor utarbeidet til at det brede lag av folket kunne gjøre seg opp noen mening om detaljene før valget. Men det er iallfall klart for alle at det betegner et pretotalitært studium, det siste skritt forut for ett-partistyre, og at den vender ryggen til den kontroll og likevekt som har gjort U.S.A. til en tillitvekkende og mektig stat. Istedenfor å fordele makten mellom en lovgivende, utøvende og dømmende myndighet, gjør den de to siste helt avhengig av den første.

«Le Figaro» har betegnet den nye forfatning som «totalitært demokrati av sovjet-typen»; motsetning til demokrati i vesteuropeisk betydning. Hovedprinsippet for forslaget er at der ikke skal være noen moralsk eller juridisk innskrenkning i makten til det ene kammer som skal regjere Frankrike. Der skal fremdeles være andre kamre, ett for Union Nationale, det franske kolonirike, og ett for det økonomiske liv, men de skal bare ha en rådgivende rolle uten større betydning. Der skal være en president for republikken, men uten noen myndighet over Forsamlingen. Der skal være en statsminister, men selv han skal velges av Forsamlingen. Han skal ha et kabinett, men Forsamlingen skal kunne oppløse det, mens den selv skal være uoppløselig i de to år som følger valgene. Forsamlingen alene skal gi lover ved enkel majoritetsstemme, og selv bestemme om lovene er konstitusjonelle. Kort og godt, Forsamlingen er alt, og innen Forsamlingen, det største partiet. Etter framgangen siden krigen hadde kommunistene godt håp om at det skulle bli deres parti.

den, — alt som hadde vært ved Ronald Fangen, som alle som kjente ham satte pris på ham for, det modne og ble likesom fullere av saft i de siste årene av hans liv, da han med en selvbevissthet som var full av ydmykhet, fordi den var bundet i erkjennelsen av hva et menneske er og hva Gud er for oss og i oss, utrettelig arbeidet for kristendommens sak i Norden.

Et bittert savn vil det bli etter ham som så plutselig ble tatt fra oss. Dyp blir sorgen etter ham i hjemmet, i vennekretsen. De arbeidene han hadde planlagt, som han ikke fikk gjøre ferdig, er det bittert å tenke på. Men det er ikke bittert å tenke

I kommunistpartiet er der som bekjent streng disiplin. De alminnelige «benkemedlemmer» er helt avhengige av lederne, som også gir dem lønn i forhold til hvor nyttige de er for partiet. All makten konsentreres altså i parti-ledelsen, og et diktatur kan derfor lett gjennomføres i tilsynelatende lovlige former, slik som også Hitler kamuflerte sitt statskup i 1933.

I tiden forut for valget opptrådte kommunistene så aggressivt som aldri før, i sikker tro på at seiren var deres. I pressen hevdet de igjen dogmatisk ateisme og bekjempet Kirken, noe de var forsiktig med den første tiden etter frigjøringen. Det er betegnende at den nasjonale forfatterkomité har ekskludert Mauriac og blitt åpenlyst kommunistisk. Flere og flere medlemmer av Forsamlingen som tidligere forsiktig hadde kalt seg «antifascister», har tonet flagg som rene kommunister.

Kortest mulig tid ble brukt til å diskutere forfatningsforslaget i Forsamlingen. I virkeligheten pågikk debatten bare i tiden 10.—19. april, og selv da med avbrytelser. M.R.P. som hadde vaklet i månedsvis, besluttet seg endelig til å forsvare to-kammersystemet og fikk uventet stor tilslutning også utenfor partiet. De foreslo å gi Conseil de l'Union og Nationale samme stilling som Sentatet hittil har hatt.

Helt til da hadde M.R.P. vist en fatalisme som ofte har lammet franske katolikker som vil være politisk radikale. De er reddere for å bli stemplet som «reaksjonære» enn for alt annet, og viser passiv holdning overfor kommunismen, i håp om at der i framtiden vil kunne bygges bro mellom Kirken og den marxistiske lære. En lignende holdning så man også etter nederlaget i 1940, da enkelte prøvde å finne kristne muligheter i naziriket, og trodde at et sivilisert og katolsk liv kunne fortsette innen rammen av et storgermansk og totalitært statssystem. M.R.P. — som like fra begynnelsen har regnet seg selv som et demokratisk parti og i mangt og meget hadde vist en radikal oppfatning av de sosiale krav og behov — gikk med på en rekke innrømmelser, f. eks. i sitt krav om at statsministeren fremdeles skulle velges av presidenten og ikke av Forsamlingen, at minoritetspartiene skulle ha konstitusjonell sikkerhet, at valgene skulle være tvungne og valglovene innbefattet i konstitusjonen.

Heldigvis var de enkelte medlemmer av M.R.P. mindre forvirret og prøvde på mange måter å innvirke på Forsamlingen. Således brakte La Croix 21. mars et åpent brev til Forsamlingen fra ledende katolikker i Colmar,

på Ronald Fangen selv, han var sånt rikt menneske mens han var her i verden, og den herlighet som Gud kaller sine egne til når Han tar dem bort, kan vi vel ikke foestille oss, men i tro og tillit tør vi likevel glede oss over det liv i Gud de går inn til. Som en atterglans av Guds rikes herlighet lå solskinnen over Ringsaker kirkegård den sene mai-ettermiddagen da hans kiste ble senket i jorden mellom de grønne spireahekkene, under skjønne gamle trær som Mjosa glitret blå og frisk bakom.

Sigrud Undset.

Katolikkene i England og Polen knytter vennskapsbånd

Av A. C. F. Beales.

Det varige vennskapet mellom katolikker i England og Polen — et vennskap som ble ytterligere styrket under krigen — ble nylig understreket ved en feiring i England og Skottland.

Det er et vennskap som begynte for lenge siden, den gang da britiske statsmenn støttet den polske frihetskamp mot tsarveldet etter oppdelingen av Polen på Napoleons tid. I Irland har det alltid vært vist interesse for Polen, og en har endog i skolene studert denne «katolisismens skanse i øst» — som Irland er det i vest. I Skottland begynte dette krigsårenes vennskap på en praktisk måte i 1940, da folk fra byer og laddistrikter gjestfritt tok imot flyktninger som hadde greidd å rømme til fristedet på De britiske øyer, og heltemodige polske styrker som kom for å ta del i slaget om England.

I hele krigen var sambandet mellom de engelske katolikkene og polakkene godt, men organisert ble det først i de senere krigsårene. Det var «Anglo Polish Catholic Association» som stod for det meste av høytidelighetene forleden. APCA ble opprettet høsten 1944. Forbundet er religiøst og kulturelt, ikke politisk. Dets felles beskyttere er erkebiskopen av Westminster, kardinal Griffin og mgr.

Gawlina, biskop for de polske styrkene. Bevegelsen er stilt under vern av Vår Frue av Czestochowa og Walsingham — de to store helligdommer og pilegrimssentra i Polen og England i middelalderen.

Rett nok, APCAS's første offentlige demonstrasjon i mars i fjor, etter en vinter med stadig utvikling i London og forskjellige provinssentra, hadde en politisk ramme. Et katolsk manifest fra høsten hadde minnet om forholdene da England gikk inn i krigen og uttalte frykt for at Polens skjebne når krigen var over, ville bli avgjort uten at en tok altfor mye hensyn til «Atlantic Charter» og «de fire friheter». Det ble gitt uttrykk for denne frykt i Caxton Hall i London, der erkebiskop Griffin ledet møtet og presidenten av Polen var hedersgjest. «For fem år siden», heter det i manifestet, «gikk vi til krig for Polens skyld. Ikke for å verge en grense; ikke for å verge noen særskilte detalj i det langvarige teutonk-slaviske problem, men for å verge et system. Vi visste at internasjonalt liv verdig vår kultur (for ikke å nevne kristendom), ville bli umulig, om tiltak, det være seg gode eller dårlige, skulle kunne gjennomføres under trusel og med kniven for strupen. Det var dette krigen

Alsace, som uttrykte sin uro over de prinsipper som var fremsatt i den nye forfatningen.

Og selve valgresultatet er det mest talende bevis på at majoriteten av det franske folk fremdeles regner den nasjonale tradisjon og den kristne tro som sentrale livsverdier, og at de ikke vil tillate at Frankrike får samme skjebne som de fleste av de østeuropeiske land har fått etter krigen.

2. Valgene 2. juni: katolsk ledelse i Nasjonalforsamlingen.

M.R.P. seiret i valgene med 166 (av 585 opptalte) plasser i Nasjonalforsamlingen. Kommunistene fikk bare 150.

Denne seiren kom sikkert som en overraskelse for mange. Noen trodde at M.R.P. bare ville spille en forbigående rolle. Andre tenkte at de mindre ytterliggående elementer av dette partiet i frykt for at en gikk for langt i sosialiseringreformene, ville «desertere» til fordel for P.R.L. (parti républicain de la liberté), som representerer en mer konservativ tendens. Tross alle de anstrengelser som er blitt gjort for å dele partiet, har M.R.P. likevel bevart enheten og styrken, og seieren er et nederlag for marxistene.

Tilbaketog for kommunistene hadde en alt forutsett etter forfatningsvalgene 5. mai. Ved å stemme mot forfatningsforslaget som hadde en revolusjonær karakter med åpenbar marxistisk ånd, har franskmennene vist at de holder fast ved eiendomsretten og den individuelle frihet. De har også vist at de var utålmodige etter å løse vanskene i forsyningsspørsmålet og skuffet over løftene som venstrepartiene hadde gjort i denne retning. Det

synes også som om den overdrevne kommunistiske propaganda har trettet de franske velgerne.

Et annet karaktertrekk ved den siste valgkampagnen er det stadig klarere skille som oppstod mellom kommunistene og sosialistene. Kommunistene anklager sosialistene for å ha sviktet massene, men sosialistene på sin side bebreider kommunistene for å binde seg for tett til Moskva. På den annen side er det grunn til å tro at Leon Blum ikke har oppnådd amerikansk kreditt fordi han ikke kunne stå for et løfte om en mindre østorientert politikk.

For øvrig ville det være å forenkle tingene for meget å si at den franske politikk har tatt kurs til høyre. Denn oppdeling i høyre og venstre svarer overhodet ikke mere til den nåværende situasjon.

En kan kun si at det seirende parti, M.R.P., er høyresinnet hvis en med høyre forstår det kristne element som er så tradisjonelt fransk. Men likeoverfor de sosiale reformer er M.R.P. ikke bare mer medgjørilige enn de konservative, men endog mer vidtgående enn de radikale sosialister. På enkelte punkter går de like langt som kommunistene.

De sosiale ideer til de kristne demokrater har brutt seg veg, og Kirken i Frankrike framstiller seg mindre og mindre som alliert med «reaksjonen». Dessuten må en regne med den sterkt merkbare åndelige fornyelse som har funnet sted i Frankrike. Også protestantene reagerer kraftigere mot den herskende materialisme, og vennlige utvekslinger mellom katolikker og protestanter blir stadig hyppigere.

Kardinal Griffin, erkebiskop av Westminster.

gjaldt; ikke detaljspørsmål, men selve vår livsform. Og nå går krigen mot sin slutt, og regningen skal gjøres opp.»

Likevel, bevegelsen var ikke politisk, den skulle ikke kjempe for den polske fane eller ta del i strid omkring grensespørsmål. En åndelig bevegelse var den, den skulle forene dem som delte den samme kristne arv på hver sin kant av vårt kontinent, dem som stod sammen om forsvaret av denne arv. Målene er «å fremme et bønnens korstog for verdensfreden, til hjelp og trøst for den stridende Kirke og særskilt for Polen; og fremme det åndelige og kulturelle fellesskap mellom katolikkene i den engelsktalende verden og katolikkene i Polen, og skape et sentrum for samband mellom våre polske katolske brødre i landflyktighet og de mange katolske selskaper og forbund i Storbritannia og Det britiske samvelde».

Dette blir tydelig stadfestet om en ser på hva APCA har utrettet det halvannet år bevegelsen har eksistert. Likesom sitt motstykke i Skottland har den gjort mer enn noen annen katolsk organisasjon for å gjøre kjent den aktuelle situasjon og problemenes dimensjoner når det gjelder nød og hjemløshet blant polske «displaced persons» spredt over hele verden. Dette betyr ikke bare å sørge for de mest elementære krav, som mat og klær og husly, men også, og i like høy grad, for rehabilitering av disse mennesker. Det har betydd en kampanje for å skaffe skoleutdannelse til polske barn, hvis fedre er falt i krigen, for å hjelpe polakker dimittert fra styrkene inn på universiteter og i industrien, for å søke etter savnede slektninger, for å hjelpe fattige polske flyktninger med reise til England; for å opprette — i alle deler av samveldet — institusjoner og skoler der de kan leve sitt

eget liv som polakker. For både engelskmenn og polakker har stor sans for alt som er positivt i ordet «nasjon».

APCA har i stor utstrekning, når det gjelder disse «mis-kunns gjerninger mot legemet», virket i nært samarbeid med UNRRA gjennom Catholic Committee for Relief Abroad. UNRRA har ikke bare hjulpet til med utdeling av klær, sendt inn av engelske katolikker til APCA's hovedkvarter, 33 Eccleston Square, Westminster, men også polske bibler, bønnebøker og devosjonalia. Mye er også blitt gjort ved det lojale samarbeid fra andre katolske forbunds side. Og enda har en hittil bare så vidt fått rørt ved problemene.

At det ble større høytideligheter på Polens dag, 3. mai, var således høyt passende. En høytidelig messe i Westminsterkatedralen selebreres av mgr. Michalski, generalvikar for de polske styrkene, med en tale av kardinal Griffin, og det ble gitt en fest med polsk musikk på Scala Teateret til inntekt for hjelpevirksomheten.

I kikkerten

Paven og valgene i Frankrike og Italia.

En del norske aviser har i disse dager knyttet Paven navn til valgene i Italia på en måte som en ikke skulle vente seg av en ellers så velinformert presse. Ikke alle går riktignok så langt som Arbeiderbladet, som går veien om Radio-Moskva og Pravda og ved en villedende overskrift rett og slett gjør Paven til en hvilken som helst partivalgtaler og reiser ham en talerstol i selveste St. Peterskirken! Det er nærmest underlig at vår hjemlige presse i det hele tatt klarer å unngå de mange meldinger av virkelig internasjonal betydning som de store nyhetsbyråer sender ut fra Vatikanet og som i alminnelighet er så korrekte som en rimeligvis kan vente. Pressen i våre naboland presterer ikke en brøkdel av den sprøyt vår hjemlige tillater seg på den katolske Kirkes bekostning. Den er tvert imot våken, positiv og full av respekt overfor begivenheter omkring den Hellige Stol. Den har sikkert saklige grunner for denne respekten, all den tid både Sverige, Danmark og Finland har hatt sine *fast-boende* journalister i den Evige Stad, både før, under og etter krigen, ja Sverige har iallfall i den siste tiårsperiode hatt opptil tre flittige journalister i arbeid der nede, Norge ingen.

Det er tanker som kommer når en f. eks. åpner det danske «Politiken»s siste søndagsnummer, der det på første side gir rommelig plass og høvelig utstyr for den pavelige appell til hele verden og anledningsvis til to lands velgere: i Frankrike og i Italia. København-bladet oppgir United Press som sin nyhetskilde, så det er ingen unnskyldning for norske aviser når de atter har latt fantasien løpe løpskt og tendensiøst tillagt Paven og dermed den katolske Kirke utenkelige ting. For å orientere våre lesere og bøte på eventuelle misforståelser, føler vi oss forpliktet til å referere nevnte melding fra U.P., som for øvrig faller sammen med hva vi hørte over Vatikanets egen radio.

«Talen som Paven etter tradisjonen på den 1. juni rettet til kardinalkollegiet i Rom, var den viktigste erklæring Pius XII har framsatt overfor verdensoffentligheten siden de nye kardinaler ble utnevnt i februar. Foruten den direkte henvendelse til de franske og italienske velgere var dens hovedemne en appell til verden om å skaffe fredelige og ordnede tilstander. Han henstillet kraftig til de allierte å framskynde fredsslutningene med de beseirede land, fordi forsinkelser allerede har skjovet en virkelig fred lenger ut i framtiden. Samtidig uttalte Pave Pius XII i menneskehetens navn sitt håp om at krigsfangene straks får tillatelse til å vende tilbake til deres familier for å hjelpe med gjenoppbyggingen av landene deres, og om at oversjøiske land vil gi forflyttede og hjemløse mennesker løyve til å skape seg nye hjem i disse stater.

Tiden arbeider mot statsmennene, fortsatte Paven. I året som gikk har vi opplevd mange diskusjoner og mangen direkte kontakt mellom disse statsmenn som har verdens skjebne i sin hånd. Men jo hyppigere møtene og konferansene blir, desto mer får en det inntrykk at en virkelig fred, som svarer til menneskehetens ønsker og den kristne samvittighet, fjerner seg mer og mer i stedet for å komme nærmere. Denne fred som skulle bli en realitet, synes somme tider å blekne og svinne helt bort i internasjonal bitterhet og ugudelighet som kan framkalle en ny og voldsom verdenseksplosjon. Han henstillet derfor til statsmennene at de konsentrerer alle sine anstrengelser på å lette de politiske og økonomiske press som truer freden. En ytterligere forsinkelse vil bare øke ulikevekten som truer de internasjonale forbindelser.

Paven henvendte seg deretter direkte til katolikken med en oppfordring om å slutte seg til korstoget mot aeismen og materialismen. Hans ord hadde en særlig adresse til velgerne i Frankrike og Italia. Det valget dreier seg, uttalte Paven, er om disse to søsternasjoner, som kan se tilbake på over tusen års kristendom, fortsatt vil bygge på kristendommens klippegrunn, på en anerkjennelse av individets rett og på åndelig verdighet, eller om de vil betro deres skjebne til den materialistiske statsintoleranse, enevelde, forakt for åndelige ideer og mangel på religion.

Dette lå i velgernes hender, mente han, og alene de bar det uhyre ansvaret for om seiren skulle gå til verneverne av kristendommen eller til ødeleggerne av den kristne sivilisasjon. De alene skulle treffe avgjørelsen mellom frihet og herskerånden, personifisert i den eneveldige stat som ønsker å få makten over det politiske, økonomiske og sosiale maskineri for å omdanne mennesker som er skapt i Guds bilde, til rett og slett roboter.»

Dette er det som Paven har «misbrukt sin stilling» til å uttale i et lite lokale nær opp til sitt arbeidsværelse i Vaikanet i nærvær av sine nærmeste medarbeidere, kardinalene bare. Det stod en mikrofon på bordet; men der var ingen overføring til hverken St. Peterskirken eller til andre av Roms kirker. Pavens «uforsiktighet» å tale i slike avgjørende situasjoner for kristendommens oppgave i verdens styre og stell, er ikke misbruk, men hans rett, ikke klokskap, men hans plikt.

I. H. K.

Fea misjonsmarkene:

Pater Serras Rosenkrans.

På den tid da George Washington ennå var en tro undersatt av den engelske konge og de første nybyggere under ledelse av *Daniel Boones* trengte inn i Kentucky, holdt en annen pioner på å bearbeide det bortgjemte hjørne av kontinentet, som siden ble U.S.A. Det var den spanske pater *Junipero Serra*, som med profetisk klarsyn så landets framtidsmuligheter. Han var 55 år gammel og hadde en lang og byrdefull livsveg bak seg for han for alltid knyttet sin skjebne til de øde, vidstrakte nord-amerikanske landstrekninger. Det var den 16. juli 1769 at pater Serra for første gangen leste messe på Kalifornias jord ved foten av et kors, reist på det stedet som nå utgjør den statelige by *San Diego*. Der vigslat han på samme tid Kalifornias 21 berømte misjonsstasjoner — de som har fått kjelenavnet «*Pater Serras rosenkrans*». Det var bare en liten flokk som tok del i seremoniene: noen fransiskanerbrødre, en håndfull soldater og noen indianere, men de representerte dog noe mer enn den store misjonsbevegelses ubetydelige start. De grunnla nemlig samtidig det moderne Kalifornia, men det skjedde ganske visst på et sted som lå glemt i nesten 200 år siden det var så vanskelig tilgjengelig. Bare pater Serra så i ånden de store følgene av dette nye tiltaket. I denne ufruktbare, solstekte ødemarken, omgitt av fiendtlige indianere, drømte han om et land som lyste gyllent av appelsiner og var bebodd av fredelige kristne mennesker.

Selv var han født på Malaria i 1713, og han liknet på ingen måte på noen nybyggertype. Tvert om — han var preget av sitt liv som en studienes mann, doktor i teologi og professor i filosofi, og merket av en svak konstitusjons fysiske innflytelse. Blant annet led han av en kronisk luftrørskatarr. En benskade gjorde det smertefullt for ham å bevege seg, men likevel vandret han tappert over 9000 km på sine sandalkledte føtter for å røkte sin apostoliske gjerning. Han sov ofte under åpen himmel på bare jorden og ernærte seg av rotter og frukt.

Det var en militær-ekspedisjon under ledelse av kaptein *Caspar de Partolá* som han var i følge med, men det var ikke så meget for å frelse hedningsjeler at kong Karl III av Spania hadde sendt den ut, som for å komme Russland i forkjøpet, da dette landet holdt på å strekke seg fra Alaska langs Stillehavskysten ned mot Kalifornia. Den spanske krone hadde nokså fint regnet ut at fransiskanermisjonærene var svært brukbare når det gjaldt å temme landets opprinnelige beboere, indianerne, og gjøre dem fredelige til sinns. Når de etter noen tid var omvendt kunne de så listes stille og forsiktig inn under den spanske sivilforvaltning. Men slik tenkte ikke pater Serra, ren av hjerte som han var. For ham var det nye landet indianernes rettmessige eiendom som alle dets goder tilkom ubeskåret. De skulle bare forvaltes av misjonærene så utbyttet ble størst mulig; for de innfødte fransiskanere selv ville, som deres ordensregel tilsa, ikke eie noe jordisk gods og gode.

Ennå før et år var gått, hadde pater Serra grunnlagt en misjonsstasjon til 600 km lenger ute i ødemarken,

ved Montereybukten. Det var den *St. Karl Borromeo misjon* som nå kalles *Karmelmisjonen*. Året etter hengte den uforferdede misjonær på en brennende varm julidag en klokke opp i et tre i den skogbevokste del ved Santa Lucia-fjellet og lot den kalle hedningene sammen. Det var bare en mann som innfant seg og undrende stod og så på pater Serra lese messen ved foten av det primitive kors han selv hadde tømret sammen. Den enslige mannen fikk gaver med tilbake og kom snart igjen med flere medlemmer av stammen, som alle lærte å elske den selvforbyggende misjonær. Han lærte seg språket deres, og så tok den gråklede fransiskaner og de bronsefargede indianere sammen fatt på å reise den primitive bygning som siden ble den navngjetne misjonsstasjon *San Antonio de Padua*.

Misjonens «kirker» fra de første vanskelige årene var nemlig absolutt ikke de vakre og solide bygg som den dag i dag reiser seg i Kalifornia med metertykke vegger, utskårne dører og malte hvelv, med hager og fontener, kirkeklokker og kjølige korsganger. På pater Serras tid var der primitive køyer av grener og mose. Men de lå nesten alle der hvor de nåværende kneiser, for stedene ble omhyggelig valgt av pater Serra selv, og han sørget alltid for at klimaet var trivelig, jorden fruktbar og vannet rikelig og godt, så alt kunne ligge vel til rette for et nybyggersamfunn. Og at han ikke så feil, vitner *San Diego, Los Angeles og San Francisco* om — de er alle vokst opp fra et kors som pater Serra plantet.

Da han imidlertid hadde vært tre år i landet og grunnlagt fire misjonsstasjoner, kom det til større uroligheter. Det hadde lenge ulmet under overflaten fordi det nye landet ikke skaffet flere penger og flere omvendelser. Koloniseringen var blitt dyrere enn beregnet, og dertil kom at indianerne gjorde opprør fordi soldatene oppførte seg dårlig, særlig mot kvinnene. San Diego gikk opp i flammer, og prioren ble drept. Den samme skjebne truet de andre stasjonene. Både visekongen av Ny-Spania, det nåværende Meksiko, og fransiskanernes generalprovincial var mest stemt for å oppgi hele arbeidet, men da dro pater Serra de 2000 km til hovedstaden. Han hadde ingen materiell og ingen religiøs vinning han kunne peke på, men han hadde sin glødende tillit til framtiden og sin urokkelige tro på en seier til slutt — og han fikk alt han ba om! Hans tro var sterk nok til å flytte fjell, og den skaffet ham penger og arbeidskrefter. Glad vendte han tilbake til misjonsmarken, og hans tillit ble ikke gjort til skamme. Da han nærmet seg de 70 år og hadde meddelt kommunionen til over 5000 omvendte indianere, kjente han at det gikk mot slutten. Til fots dro han da på en valfart til sine ni misjonsstasjoner og tok overalt en vennlig avskjed med fransiskanerbrødrene og de gråtende indianere. Han døde i Karmelmisjonen i året 1784. Og indianerne la ville blomster på kisten hans og sørget dypt over savnet av *Kalifornias apostel*. Hans etterfølger, pater *Fermin Francisco Lauén*, grunnet ni misjoner, deriblant *Santa Barbara og San Fernando*, og han var, om mulig, en dyktigere organisator enn pater Serra. Under hans ledelse nådde misjonen toppen, og hans arbeid tok i første rekke sikte på å gjøre stasjonene selvhjulpne gjennom arbeid. Det lyktes også, — særlig gjaldt det på landbrukets område, hvor dyrkingen av bær og frukt ble en stor inntektskilde. Fransiskanerne gikk i

spissen — der ble anlagt fabrikker med et utviklet nett for tilførsel av vannkraft. På samme tid var stasjonene herberg for alle reisende, og ingen gikk uhjulpent fra deres port. Men herligheten og det blomstrende liv fikk en brå slutt — i forening framtvang Spania og det nå selvstendige Meksiko sekularviseringen av stasjonene. Deres eiendom ble inndradd, kirkene ble menighetshus, og i stedet for de høyt kultiverte fransiskanerprester kom det legbrødre. Hele virksomheten forfalt, og da den amerikanske hær rykket inn i landet i 1847, var alle stasjonene i en sørgelig forfatning. 1880 fikk imidlertid kalifornierne øynene opp for misjonsstasjonenes kunstneriske verd og dermed også for deres kulturelle betydning. En gikk til kampanjer å redde hva reddes kunne av perlene på pater Serras rosenkrans. Det lyktes, — og nå er alle misjonsstasjonene i full sving og deres bygninger restaurert med stor pietet og interesse. De er yndede valfartssteder og på samme tid levende beviser på at en aldri skal gi opp — som pater Serra aldri ga opp!

Fra menighetspleien

Atter er et år runnet i menighetspleiens historie. Visstnok har ikke dette året vært så begivenhetsrikt som det første med de store gaver fra Danmark og fra andre hjelpeorganisasjoner. Men heldigvis kom freden til landet, og alt bedredes straks. Og mange gledelige ting har også hendt i dette året. Vi fikk også i fjor sommer et stort tilskudd av proviant til feriekolonien fra Oslo Menighetspleiers Fellesutvalg, og vi får nok lignende i år. Vi fikk i fjor høst innbydelse til rekreasjonsopphold på Sjusjøens Høyfjellshotell for flere husmødre. Der har vært innbydelse til de engelske barneselskaper. I likhet med i fjor, da teatergruppen oppførte tre aftener til inntekt for menighetspleien, har vi også i år vært vist interesse fra kunstnerisk hold med en kirkekoncert, arrangert av hr. Rolf Østby og nå sist ved speidernes opptreden. Speiderne har også ellers vært oss til stor glede. Til jul fikk vi tilbud om at guttene ville bære om julepakker for oss. Og det gjorde de på en meget tiltalende måte, som var til glede for alle. I vår solgte de Rødekorsmerker på en så fortjenstfull måte, at menighetspleien fikk hermetikk til femten familier gjennom Røde Kors.

Fra våre trosfeller for øvrig møter vi til stadighet hjertelig og interesse, og dette vil jo alltid bli det bærende grunnlag for menighetspleiens eksistens.

Nå stunder ferien til. Da det ennå ikke er oppnådd konsesjon på huset i Sylling, som er tenkt innkjøpt til feriekoloni, og da alt inventar, lintøy og kjøkkensaker er sterkt redusert og medtatt etter den omflakkende tilværelse de har ført under krigen, har man ment det var best ikke å gjøre noe forsøk med feriekoloni i år. Så mangelfullt som alt er nå, vil det være meget vanskelig å kunne skape en god og tilfredsstillende feriekoloni for barna. De som har utført dette arbeid under krigen, har strevet under uhyre vanskelige forhold, både hva lokaler og andre hjelpemidler angår, og det har ikke vært lett å oppnå et tilfredsstillende resultat.

Man må bare nå ønske at det kan bli liv og interesse i arbeidet for et velinnredet og tidsmessig feriehem.

Da menighetene alltid pleier å slutte varmt opp om

barnas ferieopphold, håper man av de eventuelt innkomne midler å kunne støtte speiderne, som har planer om en større sommerleir for guttene — hvilket innbefatter elevene ved St. Olavs gutteskole. Og man vil i likhet med de to første krigsår, da ikke feriekolonien var i virksomhet, yte bidrag til reisepenger for barn som kan få ordnet seg med privat landopphold. Bidrag kan innbetales til sokneprestene eller til Menighetspleiens kontor i Akersveien 5.

I anledning av den igangværende innsamling til Europahjelpen for de hungertruede land, vil vi i tilslutning til frøken Sigrid Boes opprop om å avstå hermetikk av mulig tiloversblevne lagre til denne innsamling, meddele at menighetspleien er villig til å bistå med å motta slike gaver. Skulle derfor noen ha noe å avse, stort eller av enhver art, kan det bringes til kontoret i Akersveien 5, og vi vil ordne med oversendelsen til en av de store sentraler til slutt. Det ville være kjært om vi som katolikker kunne gjøre en felles innsats i denne barmhjertighetsgjerning, der så manende appellerer til oss alle. Hermed være da menighetspleien med dens mange ønsker og forhåpninger på det varmeste anbefalt til våre trosfellers sympati og velvilje, med varm takk for all hjelp vi har fått gjennom årene.

Sigrid Ode.

Katolske ungdomsherberger

Lik all ungdom er også den katolske glad i friluftslivet. I disse dager planlegges sommerturen. Sykkelen pusses og stelles. Hvorhen går ferien i år? Hvorledes innrette seg mest praktisk og billigst? Og samtidig: hvordan kombinere en god sommertur med det å få komme til den hellige messe om søndagen eller hverdagene også?

Ungdomsherberger er allerede en gammel institusjon her i landet. Men vi har manglet katolske. I år blir dette annerledes. Da vil vår egen ungdom få høve til å overnatte på alle de steder i Sør-Norge hvor det finnes en kirke, muligens også andre steder. Betingelsene vil bli som på de andre ungdomsherberger. For en ganske liten godtgjøring kan man få en madrass å sove på samt adgang til å koke og stelle seg. Ullteppe eller sovepose, kokekar og spisestell medbringes som til vanlige turer. Adgang til herberget har enhver som er kjent på stedet fra før eller som har med skriftlig anbefaling fra en prest. Katolikker kan godt ta med en ikke-katolsk venn. Nærmere detaljer vil bli gitt i neste nummer av St. Olav.

For om mulig å utstrekke herbergene også til distrikter hvor kirke ikke finnes, anmodes trosfeller som kunne ha plass til det, om å støtte opp om tanken. Tilbud og forespørsler kan rettes til undertegnede som har fått i oppdrag å arbeide med saken. Til slutt: Velkommen til Sørlandet i sommer all katolsk ungdom! Her er både husrom og hjerterom for alle som ikke kommer med for store fordringer, men som kan glede seg i enkelhet.

H. Kielland Bergwitz,
sokneprest, p. t. Arendal.

I speiderleir

Oslo katolske speidere, både gutter og piker, hadde søndag 26. mai ved sine ledere, frøken Berit Linnerud og herr Øivinn Olafsen, arrangert en demonstrasjon av leirlivet for et meget interessert publikum. Bare skade at ikke flere benyttet leiligheten til å få et innblikk i speiderviv og speiderånd. Vi tør visst trykt si, at man sjelden opplever en så interessant, lærerik og morsom aften i vårt kjære foreningslokale. Interessant var det fordi oppførelsen gav oss en virkelig forståelse av speiderbevegelsens betydning for ungdommen, både psykisk og fysisk. Stort sett kan det vel sies at det er noe av ridderånden fra middelalderen som er gjenoppstått i speidersaken, tilpasset etter vår tid.

Konferansier var herr Torfinn Juell, som i et morsomt og lyrisk språk introduserte oss i leiren, og ved siden av de opptredendes prestasjoner stadig holdt oss å jour med det som hendte på scenen. Stor fortjeneste og ære hadde frk. ne Kirsten Berte Hansen og Kari Sørsdal av de vakre dekorasjoner.

Speiderne høstet stor påskjønnelse for sine prestasjoner. De spilte ikke komedie, de var rett og slett speidere i speiderleir. Det hele var et levende utsnitt av en dag i sommerleir, alvorlig og naivt, muntert og vittig i stadig veksling og fram for alt — uendelig naturlig.

Kan vi ikke når som helst se for oss småguttene som hadde gått seg bort i skogen, virre omkring inntil det går opp for dem at de har sine karttasker på baken! Så kommer disse fram til grundig studium. En husker at trærne har de største grener mot syd. Vel, så er det ikke lenge før de er orientert, og de reiser seg og marsjerer av sted med målbevisst holdning og faste skritt. Og vi husker den fornøyelige putekampen mellom to piker, som gav oss en forfriskende latter.

Men er de nå også flinke til å hjelpe til med arbeidet i leiren? Jo såmen, de husker sine høytidelige løfter, disse unge riddere. Men han som var tverr da, og ikke hadde lyst til å hente vann, eller hva det nå var? Ja, det var nok så, men det gjør han ikke om igjen, for han lærte nok å skamme seg ved kameratenes gode eksempel. Tenk bare på hvor flinke de var til å ta del i førstehjelpen for de tilskadekomne kamerater!

Mest stemningsfullt av alt var naturligvis leirbålet om kvelden, der de alle satt i en fortrolig klynge og fortalte historier, sang muntre viser og alvorlige sanger inntil oppbruddssignalet ble gitt og dagen avsluttedes med aftensangen, og den hyggelige scene ble avviklet i ro og fin orden.

Herr Olafsen og frøken Linnerud har all ære av sine tropper og av den festlige måte de hadde arrangert denne mønstring på. Det må være en stor glede og betryggelse for foreldrene å vite sine barn i så gode hender og under en så fin og oppdragende påvirkning.

Stor takk og heder skal også speiderne ha for det gode og uegenytelige formål de hadde valgt for sin opptreden: Menighetspleien.

S. Ø.

Frk. Laura Berg

Ved en plutselig, dog ikke uforberedt død, gikk frk. Laura Berg, en av de eldste medlemmer i St. Laurentius menighet i Drammen, bort den 1. juni, 75 år gammel.

Frk. Berg var en trofast sjel. På tross av at hun led meget av gikt og var dårlig til bens, var hun hver dag i kirken og til Herrens bord, selv om messen var aldri så tidlig.

I en ukes tid hadde «Laura», som alle kalte henne, vært litt dårlig, men likevel satt hun oppe utpå dagen. Flere ganger hadde presten tilbudt henne å bringe den hl. kommunion til hennes værelse, og hun ville meget gjerne det, sa hun. Men likevel slepte Laura seg hver morgen til kapellet og mottok den hl. kommunion der. Hun var jo ikke syk, sa hun, hun feilte ikke noe. Døden kom så plutselig, at presten bare så vidt rakk å kunne gi henne den siste salving.

Sikkert blir hun savnet av alle i menigheten. Trofast og hengiven som hun var overfor Kirken, var hun et eksempel både for unge og gamle.

Rekvieemessen, som i sokneprestens fravær ble forrettet av pater Hanssen O.F.M., assistert av pastor Meeusen og pater O. Castricum O.F.M., fant sted 6. juni, hvorefter den avdøde ble jordfestet på Bragernes kirkegård.

R. I. P.

— n.

I redaktørens fravær anmodes en om å henvende seg til hr. pastor Hansteen-Knudsen i redaksjonelle anliggender.

Her hjemme —

Under den franske paraden på slottsplassen 7. juni, ble den franske erkjentlighetsmedalje (Medaille Reconnaissance Francaise) tildelt sokneprest J. Duin, Porsgrunn og frk. Ruth Weyergang *Ellefsen* av St. Olavs menighet i Oslo for fortjenester innlagt under krigen til fordel for franskmenn i nød under okkupasjonstiden i Norge.

Ved den franske minnehøytidelighet i Narvik 28. mai forrettet dominikanerpater *Alby*, Oslo, på vegne av de franske tropper. Pater *Alby* er bærer av krigskorset (Croix de Guerre) som han mottok i Rom i fjor.

Oslo. St. Olavslaget. Siste medlemsmøte i denne sesong ble holdt søndag den 2. juni. Frammøte var dessverre dårlig. Froken *Duschek* leste opp referat fra de forskjellige styremøter, som var blitt holdt siden siste medlemsmøte i februar. Det ble en større diskusjon om problemet: Hva kan det komme av at det vises så liten interesse for laget? Til tross for styrets anstrengelser for å gjøre det så interessant og hyggelig som mulig, er det kun en liten, fast stab som møter. Det kan muligens skyldes de kolde lokaler. — Det vil føre for langt å gjengi alle planer som er tenkt realisert til høsten, men noe kan nevnes. Der vil bl. a. bli arrangert en liturgisk utstilling, samt en messeuke. Dessuten vil det bli holdt den vanlige høstbasar, som arrangeres av både St. Halvards- og St. Olavslaget. Landsmøtet er utsatt til høsten. — Etter at den alvorlige del var slutt, viste herr *Storheim* oss en del vakre Norgesbilder i film — fra Hardanger, Sogn og Sørlandet. Vi har et vakkert land! Og så var det den vanlige bevertning. Formannen, herr *Taxt*, takket til slutt de tilstedeværende for den tillit de har vist styret i den forløpne sesong, og håpet at høstsesongen må vise en blomstringens tid i fram møte. Denne siste uttalelse skyldes først og fremst herr *Hongslo* som uttalte sin takk til styret for utført arbeid.

Vikar.

I pinsedag ble 25-årsjubileet for dominikanernes ankomst til Norge feiret i St. Dominicus kirke i Neberggaten. Kirken var fylt under den høytidelige levittmesse som ble celebrert av pater superior, M. G. Vanneufville, med patrene *Thorn* og *Raulin* som diakoner. Pater *Thorn*, som holdt fest-

prekenen, begynte med å peke på spenningen mellom den guddommelige og den menneskelige side ved Kirken og det faktum at når den menneskelige side truer med å ta overhånd, oppstår det folk som St. Franciscus og St. Dominicus, som gjenoppretter likevekten. St. Dominicus og hans sønners oppgave ble å forkynne sannheten som var gått tapt for så mange. Det og intet annet var også dominikanernes oppgave i dag — å tjene sannheten.

Til takkegudstjenesten om aftenen var kirken atter fylt; under kompletorium var H. H. Biskopen selv til stede i koret, hvor en trone var reist for anledningen, mens de første benker var reservert den øvrige geistlighet. I sin festpreken understreket biskopen dominikanerpatrenes innsats og fortjenester i disse år de har virket i Norge, preget av den samme ånd som St. Dominicus, deres stifter og far. Det vi trenger i dag er samfunnets moralske gjenreisning, og her står St. Dominicus som mannen der peker mot Kristus som er idealmennesket alle må følge.

Den høytidelige gudstjeneste ble avsluttet med at Hans Høyærverdighet meddelte den sakramentale velsignelse.

Ekko.

Fermingens hellige sakrament ble meddelt etter pontifikalmessen 1. pinsedag i St. Olavskirken av H. H. Biskopen til ikke mindre enn 45 fermlinger. Sokneprestene *Sund*, *Notenboom* og *Rommelse* assisterte Biskopen under høgmissen og fermingen, og pastor *Hansteen-Knudsen* fungerte som ceremonimester. Etterat sokneprest *Sund* hadde tatt imot fermlingenes fornyelse av dåpspakten, holdt Hans Høyærverdighet selv prekenen for dagen. Herr arkitekt *Aksel Kollerud* og frk. *Astrid Seglem* stod faddere. Den gripende høytidelighet fant sted i en overfylt kirke. Frk. *Østenstad* dirigerte koret som ydet den vakreste sang, med *Wolfgang Olafsen* ved orglet.

St. Hallvardsdagen, 15. mai, holdt St. Hallvardslaget, tradisjonen tro, en sammenkomst i foreningslokalet. Pater *Novatus* innledet med et interessant kåseri om dagens helgen, hvorefter soknepresten, pater *Notenboom* fortalte om sine inntrykk fra sitt nylige besøk i Holland og illustrerte de forferdelige ødeleggelsene fra krigen med lysbilder. Det selskapelige samvær tok resten av aftenen, med livlig pakkeauksjon og humørfylt allsang, brilliant ledet av lærer *Øivinn Olafsen*. H. H. Biskopen talte til slutt om St. Halvard som den helgen som norsk katolsk ungdom mer og mer burde samles om, som et forbilde på ekte fromhet og norskhet. Pater *Notenboom* presenterte så den nye hollandske fransiskanerpater *Albert Castricum* for sine gjester, og stolte på at første dagen hans i det nye fedreland og i menigheten ikke var St. Hallvardsdagen bare ved en tilfældighet!

Referent.

— — og decute

KARDINAL SPELLMANN SOM FILMFORFATTER! En av kardinal Spellmans krigspublikasjoner, dikterverket «Den oppstandne soldat», er blitt overtatt av Metro-Goldwyn-Mayer for filmatisering. Kardinal Spellman var som kjent feltbiskop i den amerikanske hær under krigen og utfoldet en hvileløs reisevirksomhet fra kontinent til kontinent.

LITAUEN. Ifølge *Osservatore Romano* ble tre katolske prester i Litauen korsfestet da russerne besatte landet første gangen i 1941. Det var *Justin Dabrila*, lederen for Katolsk Aksjon i Litauen, *P. Balsys*, en ung prest, og den meget gamle *P. Petrika*. Hjemmelsmannen beretter: «Tre store kors ble i hast tomret sammen av russerne, og på hvert kors hang en katolsk prest, hvis eneste forbrytelse var hans religion.» Og videre: «Ved sitt tilbaketog myrdet russerne feigt ennå et dusin prester og slepte meg seg femten andre, som alle gav sitt liv for troen.» Under den første sovjetbesettelse ble 50 000 litauere deportert til Sibir, og i en natt ble ikke mindre enn 30 485 menn, kvinner og barn tatt til fange, skilt og sendt til forskjellige kanter av Russland.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. Boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo